

Komorní scéna ARÉNA

Dario Fo premiéra 19. VI. 2002

ISABELLA TŘI KARAVELY A PODFUKÁŘ

režie
Petr Nosálek

Tragikomedie o dvou dílech

překlad

Zdeněk Digrin a Jaroslava Bílková

scéna

Tomáš Volkmer

kostýmy

Eva Kotková

hudba

Vladislav Georgiev a Tomáš Filip

pohybová spolupráce

Gabriela Wilčková

dramaturgie

Tereza Pogodová

Osoby a obsazení

• odsouzený herec, Kryštof Kolumbus

Marek Cisovský

• královna Isabella Kastilská,

Juana Šílená

Renáta Klemensová

• král Ferdinand Aragonský

Dušan Škubal

• žena z lidu, komorná

Tereza Maňáková

• komorná,

princezna Markéta Rakouská

Miroslava Georgievová

• komorná Imuré

Tereza Kašparová

• komorná Arabela

Gabriela Wilčková

• Quintanilla, princ Juan, námořník,

zapisovač

Michal Čapka

• kat, učenec, mnich, kapitán Pinzon,

guvernér

René Šmotek

• učenec, mnich, Otec Diego,

biskup Fonseca

Vladislav Georgiev

• posel, učenec, mnich, námořník

Karel Růžička

• tesař, jeronymita, voják, žalobce

Dušan Feller j.h.

• tesař, Otec Caleros, mnich, námořník

Jiří Volkmer j.h.

• hudebníci, muži z davu

Tomáš Filip j.h.

a **Tomáš Rossi j.h.**

Dario Fo

Současný italský divadelník (nar. 1926), jehož dramatické texty obvykle vznikají pro vlastní potřebu, v podmínkách autorského divadla, a zároveň se s úspěchem hrají na mnoha světových scénách. Začal psát a hrát ve druhé polovině čtyřicátých let, postupně založil několik divadelních společností, s nimiž uváděl své často satiricky zaměřené a provokativní texty. Ve svých hrách a výstupech se Fo snaží o rehabilitaci frašky, o spojení commedie dell'arte a alžbětinského divadla a jejich přizpůsobení modernímu divadlu, přičemž je ovlivněn, mimo jiné, principem politického a epického divadla Bertolta Brechta. Hlásí s odkazem středověkých kejklřů, a to nejen svým pojetím divadla, ale také svým nesmlouvavým občanským postojem, který se projevuje v jeho tvorbě. V roce 1997 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.

Isabella Kastilská a Ferdinand Aragonský

Španělský královský pár, za jehož vlády došlo k dovršení několik století trvající reconquisty – znovudobytí španělských území obsazených od osmého století Araby. Posledním územím, které setrvávalo v rukou Maurů, bylo malé království Granada. Bylo dobyto roku 1492.

Karavela

Rychlá cestovní plachetnice. Ze tří lodí, na nichž vyplula Kolumbova výprava, byly skutečnými karavelami pouze dvě - Pinta a Niña. Třetí loď Santa Maria byla tzv. nava - těžká obchodní loď. Měla klenutý trup a vysoké zábradlí a působila velmi bachratě. Ačkoliv byla pomalejší než obě karavely, byla určena jako vedoucí loď. Na jejím stěžni byla ztyčena vlajka admirála moří - zelený kříž v bílém poli. Zpátky do Španělska se však již nevrátila - ztroskotala za tristních okolností (posádka usnula a kormidlo svěřila plavčíkovi) při obeplouvání ostrova Hispanioly (dnešní Haiti).

Cathay a Zipangu

Dnešní Čína a Japonsko. Spolu s Indií popsal tyto země benátský cestovatel Marco Polo ve svém cestopisu Zázraky světa zvaném též Milión. Tento veliký objevitel, který svou legendární cestu uskutečnil dvě stě let před Kolumbem, uvedl ve svých zprávách tak přesné údaje, že podle nich mohl Kolumbus vypočítat velikost Asie a polohu ostrovní říše Zipangu.

Paolo Toscanelli

Italský humanista, který ve Florencii vyučoval matematiku a zeměpis. Byl považován za jednoho z největších vzdělanců své epochy, především díky svým revolučním názorům na velikost a tvar Země a na možnost doplnout do Asie po moři západním směrem. Jeho pověst pronikla až k portugalskému králi Alfonsovi V., který s ním tajně navázal spojení. Toscanelli mu roku 1474 - rovněž tajně - zaslal mapu, do které zakreslil cestu oceánem až do Cathaye a Zipangu (její originál je dnes uložen v Národní knihovně ve Florencii). Na mapě je zobrazen celý obydlený svět spolu s Mořem temnoty - tj. Atlantským oceánem. Je nápadné, že Afrika je zobrazena jen z poloviny - v této době se o jižní polovinu kontinentu nevědělo vůbec nic. Toscanelli se také mýlí v odhadu vzdálenosti od portugalského pobřeží k Zipangu, kterou určuje na 4 800 kilometrů a která je ve skutečnosti přibližně 19 000 kilometrů. Kdyby se tedy Kolumbovi asi po 6 000 kilometrech plavby „nepostavil do cesty“ neznámý kontinent - Amerika, zemřel by hladem a žizní a jeho tři lodě by navždy zmizely v oceánu.

Martin Alonso Pinzon

Zkušený námořník z Palosu (španělské přístavní město, z něhož Kolumbus vyplouval), který byl Kolumbovi nápomocen nejen při najímání mužstva, ale také při vystrojování lodí a později na moři při udržování kázně. Díky jeho pověsti se mu podařilo rozptýlit nedůvěru námořníků, kteří měli obavy nastoupit tak nebezpečnou plavbu pod velením neznámého cizince. Když na počátku cesty selhal velitel Pinty, byl Pinzon pověřen velením na této lodi.

Juan II. Portugalský

Portugalský král, nástupce svého otce Alfonse V. První panovník, na kterého se Kolumbus obrátil s žádostí o podporu svého plánu doplnout do Indie západním směrem. V době čekání na přijetí u krále se Kolumbovi také podařilo získat kopii slavné Toscanelliho mapy. Přestože Kolumbus při své audienci v roce 1483 vylíčil králi v zářivých barvách bohatství a slávu, které mu výprava přinese, Juan II. zamítnul jeho myšlenku jako „čiré šílenství“. Ve skutečnosti však pochopil, že Kolumbův plán má naději na úspěch, ale nechtěl, aby tohoto úspěchu dosáhl cizinec. Ve vší tajnosti pak vyslal na cestu do Indie vlastní karavelu. Ta se ovšem za několik týdnů opět vrátila - loď se dostala do vichřice, která ji poničila. Je možné se domnívat, že Kolumbus předpokládal královi nepoctivost, a proto mu při audienci nepředložil svou trasu, ale jen přibližně naznačil směr podle Toscanelliho propočtů. Když se dověděl o králově podvodu, definitivně opustil Portugalsko a rozhodl se hledat podporu ve Španělsku. Při návratu ze své první výpravy v roce 1493 doplnul nejprve k portugalskému pobřeží a navštívil Juana II. v Lisabonu. Tato audience, kdy před králem předstoupil nikoli jako prosebník, ale jako vítěz, byla pro něj náležitým zadostiučiněním za předchozí křivdy.

Alfonso de Quintanilla

Strážce královského pokladu u španělského dvora. Roku 1486 přijal Kolumba do služeb vládařů Španělska s příslušnou apanáží.

KOMORNÍ SCÉNA ARÉNA

příspěvková organizace

tř.28.října 23 • Moravská Ostrava • tel./fax 611 45 85

Realizováno za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky

Práva k provozování díla zastupuje DILIA, divadelní a literární agentura, občanské sdružení, Krátkého 1, 190 03 Praha 9